

Razvijanje inkluzivne kulture

Inkluzija – osnova vzgoje za strpnost
v predšolskem in šolskem obdobju

Pripravila: Ksenija Radinovič

■ Segregacija

■ Integracija

Namestitev otroka s posebnimi potrebami v redno ustanovo, kjer se skuša prilagoditi otroka nekemu “poprečju”, da se lahko vključi v redni sistem vzgoje in izobraževanja, kar opredeljuje metafora: “Vstopi, če se lahko prilagodiš.”

■ Inkluzija

Podpirati je potrebno različne potrebe in posebnosti, ki izhajajo iz narodnosti, jezikovne pripadnosti, različnih družbenih statusov, bolezni, motenj. Razlike med posamezniki so temelj za socialno povezovanje: “Vstopi, ker spoštujemo razlike”.

Inkluzivna praksa spodbuja strokovne delavce k razmišljanju o svojih pristopih poučevanja, o načinih odzivanja na potrebe vseh otrok.

Odraž demokratičnosti sistema je uspešno vključevanje otrok s posebnimi potrebami:

- Širina in obseg možnosti, ki jih imajo za soudeležbo otroci s posebnimi potrebami.
-

Terminologija

Pojmi kot so:

otroci s posebnimi potrebami ali otroci z razvojnimi primanjkljaji oz. zaostanki, se uporabljajo za poimenovanje določene skupine otrok, ki od rojstva do šestega leta starosti potrebujejo posebno obravnavo, posebne prijeme, tehnike za vzpodbujanje njihovega razvoja in učenja.

Prednosti in koristi inkluzivnih oddelkov za otroke s PP:

- Pozitivni model odnosov (kot jih razvije večina otrok).
- Vzor za komunikacijo, model za njegovim letom primerno razvitost.
- Je temelj za njihovo integracijo v prihodnosti oz. skozi vse življenje.
- Celotna družina ob integraciji razvije nove pomembne odnose.

Prednosti na vzgojnem področju za otroke, ki nimajo posebnih potreb:

Razvijajo razumevanje za težave, ki jih imajo otroci s PP, ter postajajo bolj občutljivi za potrebe drugih in bolj dovzetni za drugačnost in razlike. Otroci spoznajo, da lahko posameznik svoje težave premaga in kljub njim uspe.

Koristi za učitelje:

- Razvijanje senzibilnosti,
 - Prepoznavanje močnih in šibkih individualnih področij ter specifičnost učnih potreb vseh otrok.
-

Delo s starši:

- Vsaka družina ima enkratne, unikatne sposobnosti, moči in znanja.
 - Različna socialna, kulturna in ekonomska obremenjenost družin.
 - Varovanje osebnih podatkov.
-

Pomen opazovanja:

- Uporaba različnih tehnik in metod opazovanja,
 - Opazovanje je temelj ocenjevanja.
-

Orodja za spremljanje in ocenjevanje:

- **Deskriptivni zapis**

Določeno obnašanje se zapiše tako, kot ga je bilo videti. Lahko se zapiše dobessedni zapis odgovorov.

- **Ocenjevalne lestvice** so pri uporabi omejene, saj so namenjene zgolj vrednotenju.

Kriterij za upoštevanje določenih meril (preglednica normalnega razvoja)

Previdnost pri uporabi takšnih preglednic!

Predvsem jo uporabljajmo pri ugotavljanju določenega razvojnega zaporedja.

Individualizirani program

- Individualni načrt pomoči za posameznega otroka,
 - Opredeli potrebno prilagajanje prostora, časa, didaktičnega materiala,
 - Timsko delo.
-

Povzemanje močnih in šibkih področij

Močna področja:

-Fina motorika

Zanimata jo risanje in barvanje.

-Čustveno/socialno

Uživa v stikih z vrstniki.

Šibka področja:

-Fina motorika

Ima neustrezni prijem pisala.

-Čustveno/socialno

Ima težave s samokontrolo vedenja in težave pri upoštevanju navodil.

-Matematično mišljenje

Ima slabe številske predstave.

Vzpodbujanje socialne interakcije

Naloga vzgojiteljice:

Lajšanje in usmerjanje stikov med otroki s

PP in njihovimi vrstniki

(npr.: lahko razporedi verbalno bolj razvite otroke k verbalno manj razvitim ter jih tako vzpodbuja k pogovoru).

Uporaba različnih metod za delo v skupinah:

- **Kooperativna učna skupina** (več otrok se skupaj igra in dela. Izmenjujejo si učne pripomočke, igrače načrte, zamisli, ideje)

Ana se je pogosto igrala sama, ko so bili ostali otroci na igrišču. Deklica je imela težave pri vzdrževanju telesne dejavnosti, kakršno so narekovali drugi otroci. Ana se je rada vključevala v skupinsko igro v peskovniku. Vzgojiteljica ji je pomagala pri polnjenju posodic in kopanju po mivki. Tako se je Ana z veseljem igrala ob navzočnosti svojih prijateljev. Postopno so se odnosi na igrišču utrdili in se domislili najbolj priljubljene igre: drug drugega so izmenično vozili po igrišču.

- **Partnerstvo med otrokoma** (dva otroka si oblikujeta določene izkušnje ob skupni dejavnosti)

Ko si je Ana pridobila dovolj izkušenj pri samostojni igri (npr. igranje spomina, domine) je vzgojiteljica v njeno igro načrtno vključevala drugega otroka. Po nekaj uspešnih poskusih takšne pomoči je Ana kazala napredek in spontanost pri igri z vrstniki.

- **Individualna navodila** (izvajamo jih lahko v obliki odrasel- otrok ali otrok – otrok; posameznik vodi k izkušnjam drugega posameznika).

Pogoj za medsebojno sodelovanje:
Sodelovanje namesto tekmovanja.

Kategorije otrok s posebnimi potrebami

- Otroci z govorno jezikovno motnjo,
- Gluhi in naglušni otroci,
- Gibalno ovirani otroci,
- Otroci z motnjo vedenja in osebnosti,
- Otroci z motnjo v duševnem razvoju,
- Slepimi in slabovidni otroci,
- Dolgotrajno bolni otroci.

Zakonodaja:

- Kurikulum za vrtce (Načelo enakih možnosti in upoštevanja različnosti med otroki),
 - Zakon o usmerjanju otrok s posebnimi potrebami,
 - Navodila h Kurikulumu za vrtce v programih s prilagojenim izvajanjem in dodatno strokovno pomočjo za otroke s PP.
-

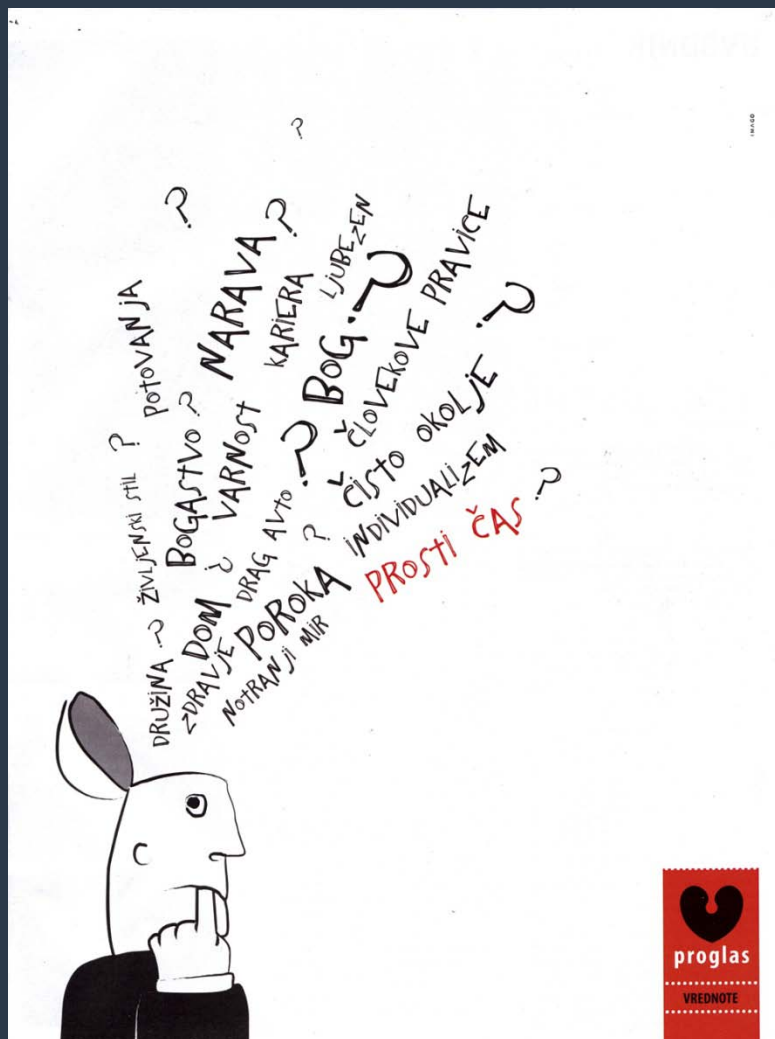
Splošna načela:

- **Omogočite, da otroci pomagajo drug drugemu** (posamezen otrok lahko dokonča neko opravilo npr. zapenjanje gumbov, vstavljanje vezalk),
- **Osredotočiti se na dejavnost, ne na rezultat,**
- **Navajanje na samostojno delo** (če otrok prosi za pomoč takrat, kadar je v resnici ne potrebuje, naj mu vzgojiteljica pomaga, da bo samostojno opravil dol. nalogo. "Opazovala te bom, kako boš sestavljal sestavljanke. S katerim koščkom boš začel ?...")

Ovire za inkluzivno izobraževanje

- Pretirano poudarjanje pomena učne uspešnosti,
- Velikost skupine,
- Ukvarjanje s težavami skupine brez upoštevanja individualnih posebnosti otrok.

Inkluzija omogoča kakovosten moralni razvoj

Opis spontanega dogodka

1. zapis: vzgojiteljica načrtuje daljši pohod s skupino

Ker se Matej (dolgotrajno bolan otrok) ob telesni dejavnosti hitro utruji, z vzgojiteljico načrtujeta individualno delo z njim. Ob najinem dogovarjanju Luka odreagira: "Za Mateja bi lahko priskrbeli voziček, da bi lahko šel z nami ali pa prehodil eno smer, nazaj bi ga nekdo peljal z avtom. "

2. zapis: preureditev kotička

Ker se otroci ne igrajo več v kotičku družina, vzgojiteljica poskuša preurediti kotiček. Ob motivaciji k aktivnosti otrok k preureditvi kotička Urška odreagira.: "Pusti ta kotiček, saj se v njem vsak dan igra Matej."

Na kakšnem razmišljanju je bilo utemeljeno otrokovo moralno mišljenje:

- Otrok je začutil posebnost in težavo vrstnika,
 - Izražen je odnos skrbi, ki ga je omogočila potopitev v položaj otroka s posebnimi potrebami,
 - Izražena je strpnost in z njo sprejetje drugega.
-

Metodično opozorilo:

Predšolski otroci pokažejo te prosocialne zmožnosti le v znanem, varnem in spodbudnem okolju, kjer imajo priložnost za vzpostavitev tesnejših stikov.

Učinkoviteje je prenašanje vrednot v zvezi z
odnosi s spodbujanjem empatije, s
spodbujanjem skrbi za drugega, kot z
moraliziranjem.

Heterogenost vrtca moramo usmerjati z
jasno postavljenimi mejami in normami.

Dogovarjanje o pravilih in njihovo upoštevanje
ima veliko pedagoško vrednost.

***Ko vidiš, kako se začenja otrokova
samopodoba izboljševati,
boš videl pomemben napredek na
področju dosežkov,
toda še pomembneje: videl boš otroka,
ki začenja bolj uživati življenje.***

(Wayne Dyer)
